

บทที่ 5

บทสรุปและวิเคราะห์

ประวัติศาสตร์การอพยพเคลื่อนย้ายและการตั้งถิ่นฐานของชาวไทยลื้อเชียงคำ อยู่ในช่วงตอนปลายของยุค “เก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง” ราวปลายพุทธศตวรรษที่ 24 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 25 เชียงคำได้กลายเป็นสถานที่รองรับการอพยพเคลื่อนย้ายของชาวไทยลื้อ ที่มาจาก เชียงม่วน และเมืองน่าน โดยชาวไทยลื้อที่อพยพมา ล้วนสืบเชื้อสายมาจากบ้านเกิดเมืองนอนต่างๆ ในสิบสองพันนา ไม่ว่าจะเป็นลื้อจาก เมืองหย่วน เมืองพง เมืองมาง เมืองลำ เชียงแขง ส่งผลให้เชียงคำกลายเป็น “ศูนย์กลางใหม่” ของชาวไทยลื้อ ที่รองรับการอพยพเคลื่อนย้ายชาวไทยลื้อ โดยเข้ามาตั้งรกรากและแสวงหาที่ทำกินบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำสำคัญในเชียงคำ

ความเป็นลื้อเชียงคำในยุคจาริต สามารถดำรงรักษาการมีตัวตนของชาวไทยลื้อเอาไว้ได้ โดยผ่านระบบของประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต และการปกครอง โดยยกเอาระบบความคิดดังกล่าวมาจากสิบสองพันนา เนื่องจากรัฐในยุคจาริตไม่ได้มีแนวคิดในการรวมศูนย์ จึงได้ให้อิสระในการดำรงชีพและวิถีชีวิตต่อชาวไทยลื้อ ทำให้ในยุคจาริตความเป็นสำนึกความเป็น “ลื้อดั้งเดิม” ยังคงดำรงอยู่ โดยสะท้อนผ่าน การตั้งชื่อชุมชนของตนเอง ที่ยังอาศัยการตั้งชื่อชุมชนตามบ้านเกิดเมืองนอนดั้งเดิมในสิบสองพันนา ภาษา และวัฒนธรรมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการปกครองตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 5 เรื่อยมา จนถึง ในยุคของจอมพล ป. พิบูลสงคราม และยุคของการพัฒนาประเทศ ที่ส่งผ่านมายัง ระบบการเมืองการปกครอง การศึกษา ระบบเศรษฐกิจการค้าและการพัฒนา โดยกระบวนการดังกล่าวได้ทำให้ “ความเป็นลื้อ” ถูกลดทอนลงไปตามลำดับ และในขณะเดียวกัน ชาวไทยลื้อเองก็เรียนรู้ที่จะปรับตัวในเข้ากับสถานการณ์ โดยพยายามแสดงออกถึง “ความเป็นไทย” มากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะพยายามลบล้างความรู้สึกแตกต่าง ไม่ว่าจะเป็นทางด้านภาษา หรือการเป็นชนกลุ่มน้อยที่อพยพเข้ามาภายหลัง ซึ่งการปรับตัวดังกล่าว ยังเป็นการง่ายต่อการเข้าถึงการพัฒนา และผลประโยชน์ที่จะได้จาก “ความเป็นไทย” ความเป็นลื้อจึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแสดงตัวตนได้อย่างชัดเจนในพื้นที่สาธารณะ หากแต่สำนึกความเป็นลื้อยังคงดำรงอยู่ในรูปแบบของความเชื่อ ภาษา และพิธีกรรมบางอย่างที่มีความหมายและความสำคัญต่อสังคมของชาวไทยลื้อเชียงคำ



อีกทั้งปัจจัยภายในเมืองเชียงคำเอง กลับกลายเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ชาวไทยลื้อต้องแสดงตัวตนความเป็น “พลเมืองของรัฐไทย” ไม่ว่าจะเป็นความอ่อนไหวตามแนวชายแดนและความหวั่นวิตกต่อปัญหาภัยคอมมิวนิสต์ในพื้นที่เชียงคำ ตลอดจนการพัฒนาที่เริ่มมีเข้ามาอย่างต่อเนื่องในเชียงคำ ทำให้ชาวไทยลื้อเริ่มที่จะแสดงตัวตนของความเป็นไทย เพิ่มมากขึ้นเพื่อต่อการเข้าถึงผลประโยชน์และทรัพยากรในยุคของการพัฒนา ตลอดจนบริบทการพัฒนาเมืองเชียงคำทำให้ชาวไทยลื้อส่วนหนึ่งสามารถปรับตัวให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเมืองเชียงคำ นำไปสู่การก่อรูปของชนชั้นกลางใหม่ของชาวไทยลื้อ ผ่านการเข้าไปสู่ระบบราชการ การเป็นนายทุนท้องถิ่น และการเป็นเจ้าของที่ดินในเชียงคำ ซึ่งทำให้ชาวไทยลื้อบางกลุ่มสามารถผันตัวเข้าไปสู่ชนชั้นกลางที่ต่อมาภายหลังมีอิทธิพลอย่างมากในการรื้อฟื้นความเป็นลื้อ

แต่อย่างไรก็ตาม “ความเป็นลื้อ” ยังเป็นสิ่งที่ยังไม่สามารถแสดงออกได้อย่างชัดเจน แม้ว่าจะมีความสำคัญต่อตัวตนและจิตวิญญาณ แต่ “ความเป็นลื้อ” ก็ยังต้องถูกเก็บซ่อนเอาไว้ ไม่สามารถแสดงออกถึงตัวตนทางชาติพันธุ์ออกมาได้ ซึ่งยังคงขัดแย้งกับตัวตนทางชาติพันธุ์ดั้งเดิม และสำนึกความเป็นลื้อในอดีต ที่ยังคงมีรากฐานทางวัฒนธรรมที่ยังส่งต่อมาจากอดีต ทำให้ความเป็นลื้อ ต้องถูกเก็บเอาไว้ในสภาพของ “ทุนทางวัฒนธรรม” ที่ยังคงมีรากเดิมของตัวตนที่ถูกซ่อนทับกับความ เป็นพลเมืองของรัฐไทย

การเกิดขึ้นของกระแสท้องถิ่นนิยม หลังทศวรรษ 2500 เป็นต้นมา เป็นที่สนใจของนักวิชาการชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่ได้เริ่มหันเข้ามาศึกษาในประเด็นของท้องถิ่นและชุมชนมากขึ้นทั่วประเทศไทย โดยเฉพาะชุมชนของชาวไทยลื้อที่มีผู้เข้ามาทำการศึกษาวิจัยมากมาย ส่วนหนึ่งได้กลายเป็นแรงผลักดันให้คนในชุมชนเอง ต้องเริ่มหันมาสนใจเรื่องราวของตนเองมากขึ้น ทำให้ปัญญาชนในท้องถิ่นเริ่มต้นตัวและสืบค้นหารากเหง้าของตนเอง ซึ่งในชุมชนไทยลื้อที่เชียงคำพบว่า ในพ.ศ. 2520 มีการพบหลักฐานการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชาวไทยลื้อชุมชนเชียงคำ โดยเป็นการรวบรวมคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ภายในชุมชน ซึ่งจัดทำโดยปัญญาชนท้องถิ่น

งานการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับชาติพันธุ์ไทยลื้อ ทำให้เรื่องราวของชาวไทยลื้อเป็นที่รู้จักมากขึ้นอย่างแพร่หลาย ตลอดจนการเข้ามาทำงานของนักวิชาการ ในด้านหนึ่งกลับกลายเป็นการปลุกกระแสของคนใน ให้หันมาสนใจในความเป็นชาติพันธุ์ของตนเองเพิ่มมากขึ้น จึงเริ่มเกิดก่อรูปของการรื้อฟื้นจิตสำนึกทางชาติพันธุ์ไทยลื้อขึ้น ภายใต้แนวคิดของการ “อนุรักษ์ทางวัฒนธรรม” โดยได้เริ่มขยายแนวคิดดังกล่าว ออกไปสู่ชุมชนของชาวไทยลื้อต่างๆ มากยิ่งขึ้น การศึกษาเรื่องราวและวิถีชีวิตของชาวไทยลื้อ ตลอดจนวาทกรรมของการอนุรักษ์ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ต่อการมองชาวไทยลื้อที่แตกต่างไปจากในอดีต ต่อสังคมภายในของชาวไทยลื้อและการรับรู้ตัวตน

สังคมภายนอก ที่มอง “ความเป็นลื้อ” ในบริบทที่แปรเปลี่ยนไป การให้ภาพของชาวไทยลื้อถูกนำเสนอออกไปในรูปแบบของ วัฒนธรรมดั้งเดิมที่ควรแก่การอนุรักษ์ ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวทำให้เกิดกระบวนการรื้อฟื้นสำนึกทางประวัติศาสตร์ ที่ครั้งหนึ่งเคยถูกเงื้อมมือไป โดยกระบวนการดังกล่าว พยายามที่จะสร้างและรื้อฟื้นสำนึกทางชาติพันธุ์ขึ้นมาอีกครั้ง โดยการแสวงหาพื้นที่ให้กับตัวตนของความเป็นลื้อ ผ่านประเพณีและวัฒนธรรมของชาวไทยลื้อ

สภาวการณ์ดังกล่าวจึงทำให้ชาวไทยลื้อเริ่มที่จะรื้อฟื้นความเป็นชาติพันธุ์ไทยลื้อของตนเองขึ้นมาอีกครั้งอย่างเป็นกระบวนการ หากแต่ชาวไทยลื้อได้เลือกและคัดสรรหยิบยกเอาวัฒนธรรมบางประการ ซึ่งเป็น “ราก” ทางวัฒนธรรมเดิมของตนเองขึ้นมาและให้ความสำคัญประหนึ่งเป็นวัฒนธรรมหลักของกลุ่มชาวไทยลื้อ ทั้งนี้กระบวนการดังกล่าวถูกเคลื่อนไหวผ่านกลุ่มแกนนำของชาวไทยลื้อ ซึ่งเริ่มต้นจากนักวิชาการและนักการเมืองที่ร่วมสร้างความเป็นลื้อขึ้นมาอีกครั้งผ่านงาน “สืบสานตำนานไทลื้อ”

กระบวนการภายในงาน “สืบสานตำนานไทลื้อ” นี้เองยังทำให้ ชาวไทยลื้อเชิงคำพยายามที่จะปรับตัว และผลิตสร้างความเป็นลื้อเชิงคำขึ้นมาใหม่ ที่แตกต่างจากชาวไทยลื้อในท้องที่อื่นๆ โดยแสดงจากผ่านการแต่งกายที่มีความวิจิตรบรรจงกว่าในท้องที่อื่นๆ หรือการแสดงการขับลื้อ ที่พยายามประยุกต์เอาเหตุการณ์ในปัจจุบันเข้ามาแต่งเรียบเรียงใหม่และมาขับ ซึ่งแตกต่างจากการขับลื้อแบบจารีตที่มักมีรูปแบบที่คล้ายๆ กันตามงานมงคลต่างๆ ตลอดจนถึงกิจกรรมภายในงานที่จัดงานแสดงในรูปแบบ แสง สี เสียง การประกวดการแต่งกายแบบไทยลื้อ การเดินแฟชั่นโชว์โดยชุดไทยลื้อ การรับประทานอาหารแบบขันโตกดินเนอร์ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ถือเป็นการผลิตสร้างความเป็นลื้อเชิงคำแบบใหม่ ที่ตอบสนองการใช้ชีวิตแบบสมัยใหม่ในยุคปัจจุบัน โดยอาศัยรากฐานของวัฒนธรรมไทยลื้อเป็นจุดขาย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าชุมชนไทยลื้อเชิงคำได้กลายมาเป็น “ลื้อแบบใหม่” ซึ่งไม่ได้เป็นเหมือนชาวไทยลื้อในอดีตอีกต่อไป เพียงแต่อาศัย “ราก” หรือ “ทุนทางวัฒนธรรม” ของชาวไทยลื้อในอดีต เพื่อกำหนด “ตัวตน” และการดำรงอยู่ของชาติพันธุ์ในยุคปัจจุบัน

การจัดกิจกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลื้อ ไม่ใช่เพียงการนำเสนอประเพณีและวิถีชีวิตของชาวไทยลื้อเท่านั้น แต่หากรวมไปถึงการแสดงตัวตนและพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ โดยถือเป็นนัยยะของการสร้างและการสืบทอดอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ซึ่งถือเป็นการต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ด้วย ที่ด้านหนึ่งสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นชาติพันธุ์ไทยลื้อ แต่ในอีกมิติหนึ่งกลับเป็นการโต้ตอบทางสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ที่สามารถทำให้สถานะของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลื้อ คืบคลานในสายตาของคนนอก และสร้างความภาคภูมิใจใหม่ ทดแทนความคับข้องใจในอดีต

พัฒนาการของการจัดงาน “สืบสานตำนานไทลื้อ” ในครั้งแรก ได้สร้างความประทับใจและเป็นที่ชื่นชอบในกลุ่มของชาติพันธุ์ไทยลื้อเอง และยังเป็นกิจกรรมที่ได้รับการยอมรับจากคนนอก

กลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะการแต่งกายที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างสูง แม้กระทั่งประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้เป็นชาวไทยลื้อ หรือนักท่องเที่ยว ต่างก็สวมเครื่องแต่งกายแบบไทยลื้อเข้ามาร่วมงานที่จัดขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการได้รับการยอมรับตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลื้อ ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า การจัดงาน “สืบสานตำนานไทยลื้อ” จึงถือเป็นการ “ขายความเป็นลื้อ” ที่สร้างภาพที่น่านิยม และสร้างสำนึกร่วมที่กระจายไปในส่วนอื่นๆ ที่มีความหมายกับกลุ่มคนกลุ่มอื่นด้วย โดยการสร้างความเป็นลื้อไม่ได้ผูกขาดความเป็นลื้อ แต่พยายามสร้างความเป็นลื้อที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ ดังนั้นเป็นความลื้อจึงเป็นความสง่างามและความชอบธรรม จนกลายเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่สามารถดึงดูดคนกลุ่มอื่นๆ ในสังคมอย่างเข้ามามีส่วนร่วมของความเป็นลื้อด้วย ถึงแม้ว่าตนเองจะไม่ใช่ว่าชาวไทยลื้อก็ตาม

การจัดงานสืบสานตำนานไทยลื้อ อาจกล่าวได้ว่า ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก โดยงานสืบสานตำนานไทยลื้อได้ถูกผลิตซ้ำมากกว่า 10 ครั้ง ซึ่งในแต่ละครั้งนั้น สามารถเห็นพัฒนาการและการเคลื่อนไหวทางชาติพันธุ์ที่แตกต่างกันออกไป ในแต่ละบริบทช่วงเวลา ซึ่งสามารถแบ่งพัฒนาการของการจัดงานสืบสานตำนานไทยลื้อ ได้เป็น 4 ช่วงเวลาใหญ่ดังนี้

พัฒนาการช่วงที่ 1 การจัดงานสืบสานตำนานไทยลื้อ ครั้งที่ 1-4 ช่วงปี 2538-2541 ซึ่งถือได้ว่าเป็นความสำเร็จเป็นอย่างมาก ลักษณะเด่นของพัฒนาการในช่วงนี้คือ สามารถถ่ายทอดอุดมการณ์ทางชาติพันธุ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนสามารถจัดตั้งเครือข่ายทางสังคม ที่ออกมาในรูปแบบของสมาคมได้อย่างเป็นทางการ โดยการจัดงานได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และแต่ละชุมชนต่างๆ ได้ให้ความร่วมมือโดยมีอย่างเต็มความสามารถ โดยทุกชุมชนต่างมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของวัฒนธรรมร่วมกัน

พัฒนาการช่วงที่ 2 การจัดงานสืบสานตำนานไทยลื้อ ครั้งที่ 5-9 ช่วงปี 2542-2547 เป็นการจัดงานที่ทางจังหวัดได้ ให้ความช่วยเหลือทางด้านงบประมาณ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ประชาสัมพันธ์ที่เน้นการท่องเที่ยว ทำให้ระยะเวลานี้ เกิดการผลิตสินค้าที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมไทยลื้อ ไม่ว่าจะเป็นผ้าทอ อาหาร ขนม ต่างๆ ซึ่งเน้นไปในทางหารายได้ให้กับชุมชนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการเข้ามาของการท่องเที่ยว ทำให้ชุมชนต่างๆ เน้นที่จะผลิตสินค้าเพื่อการขาย มากกว่าการแสดงความเป็นลื้อแต่เพียงอย่างเดียว ตลอดจนขยายฐานความสัมพันธ์ของชาวไทยลื้อออกไปสู่ชาวไทยลื้อในจังหวัดต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะเด่นของพัฒนาการในช่วงนี้

พัฒนาการช่วงที่ 3 “งานสืบสานตำนานไทยลื้อโลก” พ.ศ. 2548-2551 ซึ่งมีลักษณะเด่นที่สามารถขยายฐานความเป็นชาติพันธุ์ออกสู่ในระดับสากล โดยเชื่อมโยงกับชาวไทยลื้อในจีน ลาว และพม่า อีกทั้งยังเป็นช่วงที่จังหวัดได้ให้ความสำคัญกับงานมากขึ้น จนสามารถจัดงานไทยลื้อโลกได้ แต่อย่างไรก็ตาม ชุมชนต่างๆ กลับถูกลดบทบาทลง ความรู้สึกของการเป็นเจ้าของวัฒนธรรม

หายไป แต่กลับมีความรู้สึกว่าเป็นคำสั่งของจังหวัด และเป็นงานของจังหวัด ไม่ใช่งานที่จัดการโดยชุมชนอีกต่อไป สมาคมไทยลื้อแห่งประเทศไทยที่เกิดขึ้น กลับกลายเป็นสิ่งที่ชุมชนไม่สามารถเข้าถึงและจัดการได้ ในช่วงเวลานี้ชุมชนไม่ได้มีบทบาทในจัดงานสืบสานตำนานไทยลื้อ เป็นเพียงผู้ร่วมในงานแสดงเท่านั้น

พัฒนาการช่วงที่ 4 “งานสืบสานตำนานไทยลื้อ ครั้งที่ 10-11” พ.ศ.2552-2553 ที่มีลักษณะเด่นในการจัดงานคือ การปรับสมดุลทางอำนาจ ของการจัดการวัฒนธรรม ทำให้คนในชุมชนต่างๆ กลับมามีส่วนร่วมและรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของวัฒนธรรมร่วมกัน โดยที่ทุกฝ่ายเป็นเจ้าของวัฒนธรรมอีกครั้ง

จากงาน “สืบสานตำนานไทยลื้อโลก” แสดงให้เห็นถึงกระแสของโลกาภิวัตน์ ที่พยายามยกบทบาทและเครือข่ายความสัมพันธ์ของชาวลื้อออกไปสู่ระดับสากล โดยเชื่อมโยงกับลื้อในสิบสองปันนา ลื้อในลาว ลื้อในพม่า ซึ่งภายใต้บริบทไร้โลกพรมแดน ทำให้ฐานของความเป็นชาติพันธุ์ได้ก้าวข้ามเขตพรมแดนของรัฐชาติออกไป และได้สร้างชุมชนในจินตนาการแห่งใหม่ขึ้นมาบนฐานของความเป็นชาติพันธุ์ไทยลื้อผ่านการจัดงาน “สืบสานตำนานไทยลื้อโลก” ซึ่งถือเป็นส่งเสริมสถานภาพและบทบาทของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลื้อทั้งในเชิงคำและในประเทศไทย ในทางกลับกัน การจัดงานดังกล่าวยังเป็นการสะท้อนว่า ชาวไทยลื้อเชียงคำได้รับโอกาสในการรื้อฟื้นวัฒนธรรมลื้อมากกว่าชาวไทยลื้อในประเทศอื่นๆ จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ชาวไทยลื้อเชียงคำ สามารถจัดงาน “สืบสานตำนานไทยลื้อโลก” ได้ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงความเป็นลื้อภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ของโลกยุคปัจจุบัน

การจัด “งานสืบสานตำนานไทยลื้อ” สะท้อนให้เห็นถึงการจัดตั้งทางวัฒนธรรมอย่างชัดเจน กล่าวคือกิจกรรมหรือวัฒนธรรมประเพณีทั้งหลายภายในงาน ล้วนถูกจัดตั้ง ประดิษฐ์สร้างและรื้อฟื้นขึ้นมา เป็นเพียงการสร้างภาพจินตนาการขึ้นมาเพื่อโหยหาอดีต หรือแสวงหาพื้นที่ทางชาติพันธุ์ ซึ่งวิถีชีวิตการนำเสนอตัวตนของความเป็นลื้อดังกล่าว ไม่ได้อยู่ในวิถีชีวิตความเป็นจริงของชาวไทยลื้อเชียงคำในปัจจุบันอีกต่อไป หากแต่เป็นการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของตนเองด้วยความสมัครใจ ภายใต้พลังวัตของสังคมลื้อเชียงคำ ซึ่งการจัดตั้งวัฒนธรรมมีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ของการรื้อฟื้นสำนึกทางชาติพันธุ์ การนิยามตัวตนและผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตาม การจัดงานสืบสานตำนานไทยลื้อดังกล่าว ก่อให้เกิดกลุ่มองค์กรทางสังคมและองค์กรทางวัฒนธรรมไทยลื้อ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการสร้างเครือข่ายทางสังคม โดยมีการจัดตั้งเป็นสมาคมไทยลื้อแห่งประเทศไทยเกิดขึ้น ไทยลื้อเชียงคำจึงกลายเป็นศูนย์กลางในการประสานงานชาวไทยลื้อทั่วประเทศ ที่เป็นสื่อกลางรายงานข่าวสารความในการเคลื่อนไหวภายในกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่ภายในเชียงคำต่อไปแล้ว หากแต่เป็นภาพรวมของชาวไทยลื้อที่อยู่

ในประเทศและต่างประเทศด้วย แม้ว่าการเกิดขึ้นของกลุ่มองค์กรดังกล่าว อยู่ภายใต้กลุ่มอำนาจทางการเมือง แต่อย่างไรก็ตามกลับเป็นการเสริมสร้างสถานะทางชาติพันธุ์ของชาวไทยลื้อที่เชียงคำที่เป็นศูนย์กลางของชาวไทยลื้อ ตลอดจนทำให้สถานภาพให้สูงขึ้นทั้งในระดับอำเภอและระดับจังหวัด อาจถือได้ว่าเป็นการประกาศความชอบธรรมในการจัดตั้งวัฒนธรรมไทยลื้อเชียงคำ

จากพัฒนาการของงานสืบสานตำนานไทยลื้อ เชียงคำเป็นกลุ่มแรกที่สามารถตั้งเป็นสมาคมไทยลื้อแห่งประเทศไทย เหตุการณ์ดังกล่าว ได้สะท้อนให้เห็นถึง การที่เชียงคำพยายามที่จะแย่งชิงความเป็นลื้อ ซึ่งมีความสลับซับซ้อนตั้งแต่ในระดับของชุมชนต่างๆ ในเชียงคำเอง และระดับภูมิภาค ตลอดจนขยายไปสู่ในระดับโลกในที่สุด ซึ่งทั้งนี้พัฒนาการของการขยายศูนย์กลางของความเป็นลื้อนั้น ได้อิงแอบฐานของนักการเมือง จนในท้ายที่สุดชุมชนไม่ได้รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของวัฒนธรรมในการจัดงานอีกต่อไป

แม้ว่าองค์กรทางชาติพันธุ์ไทยลื้อที่ตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการนั้น จะมีความชอบธรรมในการจัดตั้งทางด้านวัฒนธรรมไทยลื้อ แต่ด้วยความที่มีรูปแบบและมีวิธีการขั้นตอนที่ค่อนข้างที่จะซับซ้อน เกินกว่าชาวบ้านทั่วไปจะเข้าถึงได้ ตลอดจนการรุกรานเข้ามาจัดการทางวัฒนธรรมที่มากขึ้น ส่วนหนึ่งทำให้กิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เคยดำเนินการโดยชุมชนหลายๆ ด้าน ได้ถูกลดบทบาทลงไป ซึ่งถูกเหมารวมเป็นของสมาคม ทำให้ชุมชนที่ต่างมีส่วนในการจัดการวัฒนธรรมที่เป็นของตนเอง กลับถูก “เค็ดยอด” ไปเป็นของสมาคม ชุมชนต่างๆ จึงอยู่ในสถานะของผู้แสดงทางวัฒนธรรมภายใต้การดูแลของสมาคม ที่มักจะขอความร่วมมือจากชุมชนต่างๆ อยู่เสมอ

เมื่อชุมชนไม่สามารถเข้าไปจัดการวัฒนธรรมของตนเองได้อย่างที่ผ่านมา จึงเกิดกระบวนการต่อรอง โดยกลุ่มของชาวบ้านในชุมชนต่างๆ ได้ตั้งกลุ่มเล็กกลุ่มน้อยที่มีความสามารถเฉพาะตนอย่างไม่เป็นทางการขึ้น โดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวที่มีอยู่แล้วในแต่ละชุมชน ทำให้เกิดกลุ่มต่างๆ ขึ้น ที่มีอิสระในการจัดการ สามารถทำกิจกรรมและรับงาน ตลอดจนสามารถต่อรองค่าตอบแทนได้ตามความพึงพอใจของแต่ละกลุ่ม ซึ่งการจัดการภายในทำได้สะดวกและง่ายกว่าการจัดองค์กรอย่างเป็นทางการ เมื่อเกิดการต่อรองในลักษณะดังกล่าว ทำให้ทางสมาคม ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยทักษะเฉพาะตัวของคนกลุ่มเหล่านี้ เพื่อการไปร่วมจัดงานแสดงต่างๆ กระบวนการต่อรองดังกล่าวทำให้ชุมชนต่างๆ กลับเข้าไปมีบทบาทในการร่วมกันจัดตั้งวัฒนธรรมอีกครั้ง และทางสมาคมได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มอิสระต่างๆ ที่ไม่ใช่แค่เพียงผู้แสดงทางวัฒนธรรมต่อไป หากแต่ต้องสนใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการวัฒนธรรมและผลประโยชน์ร่วมกัน

ทั้งนี้การจัดตั้งองค์กรทางวัฒนธรรม ที่ออกมาในรูปแบบของการจัดตั้งสมาคม ชมรม ทั้งที่เป็นรูปธรรมหรือไม่เป็นรูปธรรม ตลอดจนการจัดมหกรรมครั้งใหญ่ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลื้อนั้น อาจถือได้ว่าเป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ที่พยายามเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคม ที่สืบ

เนื่องมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเป็นการนิยามตัวตนใหม่ขึ้นมาอีกครั้ง เพื่อปรับเปลี่ยนความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยปรับความสัมพันธ์ดังกล่าวให้มีลักษณะเป็นดุลยภาพ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้อาจจะไม่สามารถแก้ไขความสัมพันธ์ที่เหลื่อมล้ำในอดีต แต่สามารถปรับดุลยภาพทางชาติพันธุ์ที่กำลังดำเนินอยู่ในปัจจุบัน

การจัดงาน “สืบสานตำนานไทลื้อ” ที่เชียงคำมีแนวโน้มที่จะสามารถจัดขึ้นได้ในอนาคต หากแต่ยังต้องพึงงบประมาณในการจัดงาน แม้ว่าลื้อเชียงคำจะไม่สามารถจัดงาน “สืบสานตำนานไทลื้อ” ได้ แต่กิจกรรมภายในชุมชนของชาวไทยลื้อกลุ่มต่างๆ ก็ยังดำเนินอยู่ต่อไปไม่ว่าจะเป็นกลุ่มทอผ้า กลุ่มขับลื้อ ซึ่งยังมีการทำกิจกรรมอยู่อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะเป็นกิจกรรมภายในท้องถิ่นก็ตาม ตลอดจนผลพวงของการขยายเครือข่ายความเป็นลื้อ พบว่ามีการจัดงาน “สืบสานตำนานไทลื้อ” ในจังหวัดต่างๆ ซึ่งชาวไทยลื้อในเชียงคำ ก็ยังมีส่วนร่วมกับการจัดงาน แม้ว่าตนเองจะไม่เป็นเจ้าภาพในการจัดงาน แต่ก็ยังเป็นแบบอย่างในการกำหนดกิจกรรมภายใน “งานสืบสานตำนานไทลื้อ” ในท้องถิ่นอื่นๆ อีกด้วย

ท้ายที่สุดพลวัตความเคลื่อนไหวของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลื้อเชียงคำ ก็ยังดำเนินท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง บนพื้นฐานของการจัดตั้งทางวัฒนธรรมของชาวไทยลื้อร่วมกัน ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีการยืดหยุ่น ต่อรอง แลกเปลี่ยน ในการจัดทางวัฒนธรรมเพื่อการ “จรรโลงวัฒนธรรม” ของชาวไทยลื้อ ให้ดำรงอยู่ต่อไปภายใต้บริบทของความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยที่กำลังดำเนินอยู่ต่อไปอย่างไม่หยุดนิ่ง